

jak se přístup režisérů a herců a reakce publika měnily a vyvíjely.

Jak uvádí titul monografie, hlavním tématem je angloamerické drama. Historie plzeňského divadla je však natolik pečlivě zpracovaná, že čtenář získá i základní informace o divadelním životě v Plzni od 19. století, o celé historii českého divadla a o českých a zahraničních autorech, jejichž díla byla vždy v příslušném období nejpopulárnější.

Autorka ve své práci opravdu dokazuje výbornou znalost dané problematiky. Využívá velké množství sekundární literatury. Všechny tyto informace jsou však velmi dobře zpracované. Práce je přehledná a srozumitelná. Autorka výstižně popisuje každé historické období, vysvětluje, jak se vývoj ve společnosti projevoval v divadelní

práci a dokládá měnící se požadavky rozborem uváděných děl. Citáty a odkazy dodávají na autentičnosti. Jazykové a stylistické zpracování je velmi kvalitní. Autorka prokázala schopnost zpracovat značné množství materiálů, zanalyzovat je, roztrždit a uspořádat do přehledné a čtivé formy. Vzniklo kvalitní dílo, které poutavě a faktograficky přesně zachycuje více než sto let historie divadla v Plzni.

MIŠTEROVÁ, Ivona (2013): *Angloamerické drama na plzeňských scénách*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 342 stran.

Eva Raisová
Katedra anglického jazyka
a literatury FF ZČU v Plzni

NEKLIDNÝ ŽIVOT OBYČEJNÉ ŽENY: JOHANA PEŘKOVÁ (1703–1745)

ČECHURA, Jaroslav (2015): Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

Recenzovaná kniha je výsledkem autorova několikaletého bádání o obyčejné ženě Johaně Peřkové. Je v ní obsaženo časové rozpětí od počátku 17. století do poloviny století 18., kdy Jaroslav Čechura mapuje život nejen hlavní aktérky, nýbrž i jejich předků. Kniha se skládá z více než tří desítek částí, které na sebe zpravidla plynule navazují.

V krátkém úvodu J. Čechura přibližuje, jak je jeho zvykem, čtenářům některé okamžiky ze svých bádání (s. 5–6). Následuje stručné pojednání, kde J. Čechura představuje svůj náhled na mikrohistorii a celkově přístup k danému tématu, rovněž jsou zde představeny možnosti studia užitých pramenů (s. 7–15). Dále je zařazen exkurz do historie Třeboňska, kde jsou zachyceny jednotlivé aspekty životů schwarzenberských poddaných.

Vedle statistického rozčlenění panství (počty vsí a měst, poddaných) je Třeboňsko uvedeno i v kontextu svých hranic, cest či válečných útrap. Následně je věnován prostor dvěma vesnicím (Hrdlořezy a Suchdol nad Lužnicí), kterých se kniha nejvíce dotýká. Jako poslední část před životními osudy členů Johaniny rodiny je vloženo zamýšlení J. Čechury nad zpracovávaným tématem (s. 22–25).

Hlavní část knihy je možno rozdělit na dva úseky, totiž životy a osudy příbuzných Johany Peřkové (s. 25–94) a následně životní cesta hlavní aktérky (s. 94–190). V první části se J. Čechura věnuje především rodičům Peřkové, přičemž úvod vyprávění lze zařadit již do počátku 17. století, odkud jsou sledovány přesuny Johaniných předků po Třeboňském panství. Prostor je rovněž věnován proměnám příjmení, která tato stěhování s sebou nesla (s. 29n), Johaniným

sourozencům či vojenským zkušenostem jejího otce.

Ve druhé části se již autor zaměřuje přímo na Johanu Peřkovou. Jaroslav Čechura člení její život do tří kapitol: Mládí (1703–1726), zrození zlodějky (1726–1736) a zrození recidivistky (1736–1745). První kapitola (s. 94–105) je věnována Johanině službě u vesnických hospodářů, druhá kapitola (s. 105–147) se nese jednak v duchu jejího prvního výslechu a krádeží, jednak jejich interakcí s muži. Závěrečná kapitola pak sleduje osudy Peřkové až do roku 1745, kdy se vytrácí z pramenů.

Celá kniha je proložena obrazovým materiálem, který tvoří ukázky historických pramenů včetně mapových podkladů a prepisů některých soupisů poddaných. V tomto ohledu jsou metodologicky cenné především schematismy, které zachycují rozestavení usedlostí ve vsi (s. 36, 59).

Jaroslav Čechura není první, kdo se zabýval životem jihočeské zlodějky. Před ním se o částečné zpracování tohoto tématu pokusil i Jaroslav Dibelka, který se zaměřil především na trestněprávní okolnosti z let 1726 a 1736.¹ V obdobném duchu se tématu věnoval i J. Čechura, když Peřkovou zasadil do kontextu jihočeské kriminality ve své knize *Kriminalita a každodennost v raném novověku*.²

Zásadním rozdílem recenzované knihy oproti dosavadním zpracováním se stává její komplexnost. Monografie vychází z velmi bohaté škály pramenů: vedle řady výslechových protokolů z Třeboně a Soběslavi se jedná o soupisy poddaných, pozemkové knihy, místy církevní matriky, tereziánský katastr a další. Současně nejsou pomínuty geografické aspekty, zohledněna je rovina sociální i trestně-právní a tak se postupně vytváří ucelený obraz nejen jednoho člověka,

nýbrž i části venkovské společnosti raného novověku.

Úvodní pasáž o Třeboňsku může sice působit poněkud stroze, jsou zde však zachyceny právě ty informace, které jsou relevantní pro studovanou materii a kniha tak není zatížena zbytečným balastem. Část nazvaná „Svět jedné žebrачky kolem roku 1745“ by se svým obsahem hodila spíše namísto úvodu či promluvy, avšak dá se rovněž pokládat za prolog, kterým začíná příběh Johany Peřkové.

V následující části se Čechura věnuje genezi rodu Peřků/Maroušků. Je třeba ocenit především poctivou práci se soupisy poddaných, které navzdory svému mnohostrannému využití bývají často upozadovány či vynechávány.³ Čechura nezůstává pouze u jednoho gruntu či jedné rodinné větve, naopak verifikuje údaje obsažené ve výsleších či matrikách za pomoci soupisů v rámci několika vesnic či celého panství. Díky tomu může uvést širší okolnosti jednotlivých událostí, doplnit sociální kontext aktérů a přiblížit se jejich životům. Jako velice cenné, ale heuristicky rovněž náročné, se pak jeví identifikace jednotlivých rodinných linií při změně příjmení takzvaně po střeše. Autor se musí vyrovnávat mimo jiné i s tím, že někteří členové rodiny změnili i několikrát za život své příjmení, aby se nakonec vrátili k původnímu (s. 35).

Život Johany Peřkové tak, jak jej autor představuje, není tvořen pouze daty a místy, rovněž se nejedná o veselé vyprávění o smilnici a zlodějce. Příběh obsahuje velice hodnotnou kvalitativní složku, která se projevuje v mnohých poznatcích dotýkajících se každodenního života jihočeských poddaných či reakcí správy panství na ženino chování. J. Čechura snáší řadu poznatků, které se na jednu stranu mohou jevit jako

¹Dibelka 2007, s. 315–332.

²Čechura 2008, především s. 72–90.

³Soupisy poddaných, ačkoli se k tématu přímo nabízejí, zcela vynechává např. Grulich 2013, s. 321–325.

jednotliviny, na druhou stranu jsou to právě znaky, kterými je zobrazována dobová mentalita. Tu se daří zachytit o to lépe, že autor se tématem „malých lidí“ zabývá dlouhodobě a jihočeské prostředí je mu v této oblasti důvěrně známé.

Jakkoli Čechura vychází ze znalosti rozličných archivních pramenů, lze mu snad vytknout nedostatečnou práci s matrikami, které v zásadě nahrazuje soupisy poddaných. Jakkoli se lze s autorem shodnout na jeho tvrzení, že matriky jsou mezerovité (s. 201, pozn. č. 57), není to důvod pro jejich vynechávání. O tom, že matriky mohou i v období přelomu 17. a 18. století přinést přesnější a nové informace oproti soupisům, svědčí například údaje o Salomeně Mouzkové rozené Peřkové (s. 43). Předně její sňatek (v knize nezmíněn) se odehrál v únoru 1677 a je zde vedena pod příjmením Peršková (SOA Třeboň, matrika Suchdol nad Lužnicí 1, s. 204), její syn Kašpar se oženil již v roce 1703 (v knize 1704), a to 2. října (SOA Třeboň, matrika Suchdol nad Lužnicí 1, s. 238). Úmrtí Salomeny i jejího manžela je pak rovněž zaznamenáno s přesným datem (obě úmrtí SOA Třeboň, matrika Suchdol nad Lužnicí 19, s. 42–43).

Navzdory výtce týkající se matrik práci nelze upřít dosti širokou pramennou základnu, ve které se autor bezpečně orientuje. Díky tomu může rozebrat jednotlivá svědectví a následně z nich složit skutečně komplexní obraz života jihočeské zlodějky

v první polovině 18. století. Nenahlíží na ni totiž pouze právně-historickým průzorem, avšak právě naopak začleňuje tyto poznatky do širšího kontextu dle klasického kánonu mikrohistorie. Na příběhu *obyčejné ženy* Johany Peřkové se J. Čechurovi bezesbytku podařilo naplnit tezi, že *i prostí lidé raného novověku měli své dějiny* a lze konstatovat, že našel *skutečně žijícího prostého člověka* (s. 191).

ČECHURA, Jaroslav (2015): *Neklidný život obyčejné ženy: Johana Peřková (1703–1745)*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 230 stran. ISBN 978-80-7422-294-8.

DALŠÍ POUŽITÉ ZDROJE:

ČECHURA, J. (2008). *Kriminalita a každodennost v raném novověku*. Praha: Argo.

DIBELKA, J. (2007). Příběh Johany Peřkové. Každodenní život tulačky a zlodějky v první polovině 18. století. In: Bůžek, V. – Dibelka, J. (eds.), *Člověk a sociální skupina ve společnosti raného novověku*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, s. 315–332.

GRULICH, J. (2013). *Migrace městského a vesnického obyvatelstva: Farnost České Budějovice 1750–1824*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.

Josef Vacek
Katedra historie
Univerzita Karlova v Praze

VÝBĚR LITERATURY KE KULTURNÍM DĚJINÁM ZA LÉTA 2013–2015

A SELECTED BIBLIOGRAPHY ON CULTURAL HISTORY FOR THE YEARS 2013–2015

Souborná monografie *Gravettské osídlení v Lubné. Nálezy do roku 1960* (Praha, Národní muzeum 2015) vznikla díky badatelskému týmu **Petra Šídy** a podrobně informuje o nálezech z mladogravettských lokalit Lubná I–VIII ve středních Če-

chách. Chronologicky se všechny polohy řadí do mladého gravettien, který odpovídá willendorf-kostěnkovské fázi pavlovien. Nálezy jsou datované mezi 24–21 tisíc let BP. Jedná se o katalog všech situací zkoumaných do r. 1960, nové výzkumy v 21.